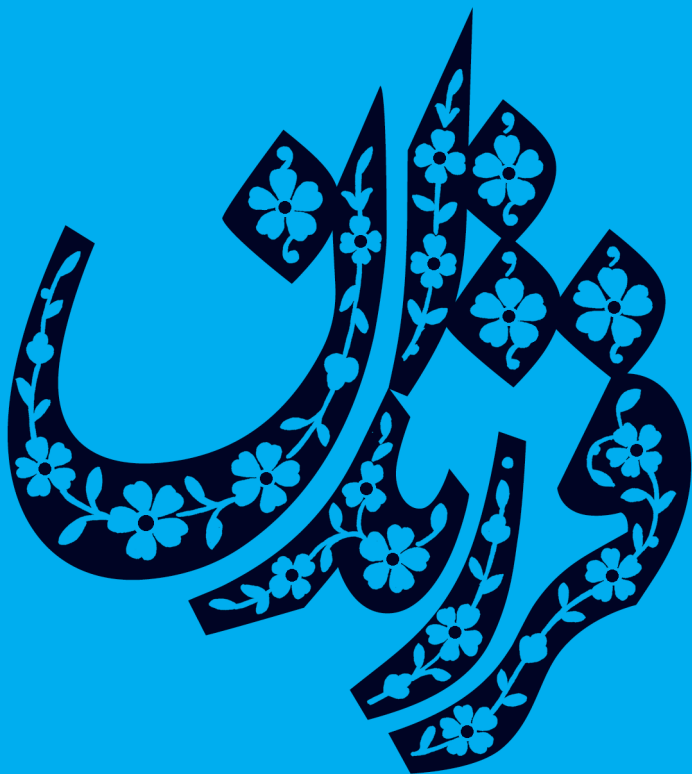
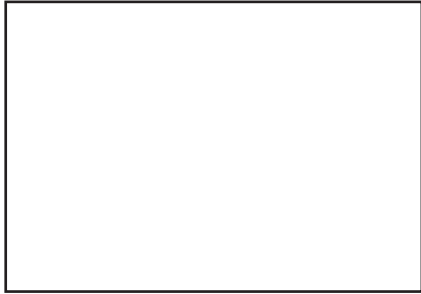

چهارک

ربابه پیروی

مجموعه گُل

چهل حدیث فرزندان

تهیه و تدوین: اداره امور فرهنگی آستان قدس رضوی

نویسنده: ربابه پیروی

مدیر هنری و طراح گرافیک: رضا باباجانی

صفحه آرایی: محمود بازدار

تذهیب جلد: سیده فهیمه کاظمی

ناشر: انتشارات قدس رضوی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۱

شمارگان: ۳۰۰۰

چاپ: مؤسسه فرهنگی قدس

شابک:

نشانی تهیه کننده: مشهد، حرم مطهر، صحن جامع رضوی

ضلع غربی، اداره امور فرهنگی

تلفن: ۰۵۱۱-۲۰۰۲۵۶۷

صندوق پستی: ۳۵۱-۹۱۷۳۵

حق چاپ محفوظ است.

فرزندان

- ۱ انتخاب مادری شایسته
- ۲ احتراز از غذای حرام
- ۳ دعا برای درخواست فرزند
- ۴ غسل نوزاد
- ۵ اذان و اقامه
- ۶ کام برداشتن
- ۷ نام‌گذاری نیک
- ۸ نام‌گذاری به نام اهل بیت (علیهم‌السلام)
- ۹ تراشیدن سر
- ۱۰ عقیقه کردن
- ۱۱ ختنه‌کردن
- ۱۲ اهمیت شیر مادر
- ۱۳ امر به یادگیری
- ۱۴ تربیت
- ۱۵ آموزش توحید
- ۱۶ تربیت ولایی و قرآنی
- ۱۷ امر به نماز
- ۱۸ امر به روزه
- ۱۹ روزهی کودکان
- ۲۰ آموختن قرآن

مجموعه گل

آموزش‌های لازم	۲۱
مدارا با کودک	۲۲
قاطعیت در تربیت	۲۳
زیاده‌روی در محبت	۲۴
زیاده‌روی در سرزنش	۲۵
تربیت با خشم!	۲۶
پرهیز از خشونت	۲۷
جدایی بستر کودکان	۲۸
حیا از نوزاد	۲۹
سلام به کودک	۳۰
بوسیدن کودک	۳۱
میزان دلسوزی	۳۲
رعایت عدالت میان فرزندان	۳۳
وفا به وعده‌ها	۳۴
شاد کردن کودکان	۳۵
مهربانی با کودکان	۳۶
مراحل تربیت	۳۷
هم‌بازی شدن با کودک	۳۸
دعا برای فرزندان	۳۹
تربیت مطابق زمان	۴۰

پیشگفتار

قدر "مجموعه‌ی گل" مرغ سحر داند و بس...

کلام خاندان عصمت و طهارت علیهم‌السلام چونان آفتابی است که زیستن بشر در ظل انوار آن، رنگی آسمانی می‌گیرد و طعمی الهی می‌یابد. پیامبر اعظم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و ائمه‌ی اطهار علیهم‌السلام، روشنگران طریق سعادتند و با هدایت‌های آن بزرگواران، گام‌های موفقیت و سعادت را در زمینه‌های مختلف زندگی می‌توان برداشت.

"مجموعه‌ی گل" عنوان کلی کتب احادیث موضوعی است که به همت محققان و نویسندگان دینی گرد آمده است و در هر کدام از آن به موضوعی خاص پرداخته شده که زوایای مختلف آن از منظر دین مورد مذاقه قرار گرفته است.

در این مجموعه سعی شده است کاربردی‌ترین موضوعات و مباحثی که نیاز بیشتر جامعه است ارائه شود. همچنین تلاش شده تا احادیثی مطرح شود که از حیث سند متقن باشد.

امید است مجموعه‌ی حاضر، بهانه‌ای شود تا فعالیت‌های گسترده‌ای در نشر آموزه‌های خاندان نور ﷺ انجام گیرد و جامعه اسلامی سرشار از معارف بلند اهل بیت ﷺ گردد.

آستان قدس رضوی
معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی
اداره‌ی امور فرهنگی

مقدمه

«رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا؛ پروردگارا! همسران و فرزندان ما را مایه‌ی روشنی چشم ما قرار ده و ما را پیشوایی برای پرهیزکاران گردان!»

چگونه می‌توان به این آرزوی بلند، دست یافت و زمینه‌ی اجابت این دعا را در مورد فرزندان فراهم ساخت؟

در پاسخ باید گفت که؛ پرورش فرزند شایسته بر سه رکن اساسی استوار است؛ این ارکان عبارت‌اند از:

۱. خانواده‌ی شایسته ۲. رعایت حقوق کودک
۳. وظیفه‌شناسی کودک

مسئولیت جامعه‌ی اسلامی در تشکیل و ساماندهی خانواده‌های شایسته، نقش وراثت در خوشبختی فرزند، تأثیر تغذیه‌ی پدر و مادر بر سلامت و سعادت فرزند و نقش چگونگی انعقاد نطفه و تأثیرگذاری آن در آینده‌ی فرزند از جمله مواردی

است که از لسان پیشوایان اسلام بیان شده است. برخی از حقوق، آداب و وظایفی که پیشوایان اسلام در این رابطه بدان اشاره نموده‌اند؛ عبارت‌اند از:

۱. بزرگ‌داشت تولد ۲. غسل ولادت ۳. گفتن اذان در گوش راست و گفتن اقامه در گوش چپ نوزاد

۴. برداشتن کام نوزاد با آب فرات و تربت سیدالشهداء علیه السلام

۵. انتخاب نام نیکو

۶. تراشیدن موی سر نوزاد و صدقه‌دادن هم‌وزن آن به طلا یا نقره

۷. عقیقه کردن

۸. ختنه کردن و...

بخشی از تعالیم اسلامی درباره‌ی حقوق کودک شیرخوار است. در بخشی دیگر، تعلیم و تربیت کودک به عنوان مهم‌ترین حقوق کودک مورد بررسی قرار می‌گیرد و نکات مهمی درباره‌ی اهمیت تعلیم و تربیت و مسئولیتی که دولت اسلامی و خانواده‌ها در این زمینه دارند، ارائه می‌گردد.

در بحث اخلاق تربیت نیز دستوراتی وارد شده که
برخی از آنها عبارت‌اند از:

مهربانی با کودک، احترام به کودک، سلام کردن به
کودک، رعایت عدالت رفتاری میان فرزندان، وفا
به وعده‌ی داده شده به کودک، شاد کردن کودک،
توجه والدین به آراستگی و حس زیبایی‌طلبی
کودک، نقش بازی در رشد کودک، تأکید بر دعا
برای فرزندان، نهی از نفرین کردن آنها و...

آنچه در این نوشتار کوتاه آمده، بسانِ دسته‌گلی
است از بوستانِ معارفِ زلالِ مکتبِ تشیع؛ که در
تعالیمِ مربوط به تربیتِ کودک و وظایف والدین
در قبال آنها بیان شده است.

برای بهره‌برداری بیشتر از این آموزه‌ها می‌توان
به دیگر آثار مفصل در این زمینه مراجعه کرد.
امید؛ که مورد قبول حضرات معصومین علیهم‌السلام و
استفاده‌ی شما عزیزان واقع گردد!

ربابه پیروی

انتخاب مادری شایسته

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

تَزَوَّجُوا فِي الْحَجْرِ الصَّالِحِ فَإِنَّ الْعِرْقَ دَسَّاسٌ.

باخانواده‌های شایسته ازدواج کنید؛ چرا که ریشه، تأثیرگذار است.

۲ — احتراز از غذای حرام

— قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

— كَسَبُ الْحَرَامِ يَبِينُ فِي الذُّرِّيَّةِ.

— [اثر] درآمد حرام، در نسل آشکار می‌شود.

دعا برای درخواست فرزند

قَالَ الْبَاقِرُ :

إِذَا أَرَدْتَ الْوَلَدَ فَقُلْ عِنْدَ الْجَمَاعِ: اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي
وَلَدًا وَاجْعَلْهُ تَقِيًّا، لَيْسَ فِي خَلْقِهِ زِيَادَةٌ وَلَا
نُقْصَانٌ وَاجْعَلْ عَاقِبَتَهُ إِلَى خَيْرٍ.

هرگاه فرزند خواستی، هنگام آمیزش بگو: «بارها!
فرزندی روزی ام کن و او را با تقوا قرار ده، نه
افزونی در جسم او باشد و نه کاستی و او را عاقبت
به خیر گردان!»

۴

غسل نوزاد

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

... غُسلُ المَوْلودِ واجبٌ.

... غُسلُ نوزاد لازم است.

اذان و اقامه

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

مَنْ وُلِدَ لَهُ فَأَذَّنَ فِي أُذُنِهِ الْيُمْنَى وَأَقَامَ فِي أُذُنِهِ الْيُسْرَى، لَمْ يَضُرَّهُ أُمُّ الصَّبِيَانِ.

هر کس صاحب فرزند شود و در گوش راست او اذان و در گوش چپ او اقامه گوید؛ (آن کودک) از وسوسه‌های شیاطین و جنیان در امان خواهد بود.

۶

کام برداشتن

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

حَنَّكُوا أَوْلَادَكُمْ بِتُرْبَةِ الْحُسَيْنِ عليه السلام؛ فَإِنَّهَا
أَمَانٌ.

کام فرزندانتان را با تربت امام حسین عليه السلام
بردارید؛ چرا که مایه‌ی ایمنی است.

نام‌گذاری نیک

قَالَ الْكَافِمُ

أَوَّلُ مَا يَبْرُ الرَّجُلُ وَلَدَهُ أَنْ يُسَمِّيَهُ بِاسْمِ
حَسَنٍ، فَلْيُحْسِنِ أَحَدُكُمْ اسْمَ وَلَدِهِ.

نخستین نیکی انسان به فرزندش این است که
نام نیک بر او نهد؛ پس هر کدام از شما باید نام
نیک بر فرزندش بگذارد.

نام‌گذاری به نام اهل بیت علیهم‌السلام

— قَالَ الْكَاطِمُ رضی‌الله‌عنه:

— لَا يَدْخُلُ الْفَقْرُ بَيْتًا فِيهِ اسْمُ مُحَمَّدٍ أَوْ أَحْمَدَ
أَوْ عَلِيٍّ أَوْ الْحَسَنِ أَوْ الْحُسَيْنِ أَوْ جَعْفَرٍ أَوْ
طَالِبٍ أَوْ عَبْدِ اللَّهِ، أَوْ فَاطِمَةَ مِنَ النِّسَاءِ.

— به خانه‌ای که در آن نام محمد، احمد، علی، حسن، حسین، جعفر، طالب، عبدالله و یا فاطمه؛ از زنان باشد؛ فقر وارد نمی‌شود.

- سُئِلَ عَنْ عَلَّةِ حَلْقِ رَأْسِ الْمَوْلُودِ - فَقَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

تَطْهِيرُهُ مِنْ شَعْرِ الرَّحِمِ.

امام صادق عليه السلام - هنگامی که علت تراشیدن سرِ نوزاد را

از ایشان پرسیدند - فرمود:

به جهت پاک کردن او از مویِ روییده در رحم

مادر.

۱۰

عقیقه کردن

قَالَ الْبَاقِرُ رضی الله عنه:

إِذَا كَانَ يَوْمُ السَّابِعِ وَ قَدْ وُلِدَ لِأَحَدِكُمْ
غُلَامٌ أَوْ جَارِيَةٌ فَلْيُعَقِّ عَنْهُ كَبِشَاءً؛ عَنِ الذَّكَرِ
ذَكَرًا وَعَنِ الْأُنثَى مِثْلَ ذَلِكَ، عُقُّوا عَنْهُ وَ
أَطْعَمُوا الْقَابِلَةَ مِنَ الْعَقِيْقَةِ.

هرگاه روز هفتم ولادت پسر یا دختر یکی از شما فرا رسید باید گوسفندی عقیقه کند؛ برای پسر گوسفند نر و برای دختر گوسفند ماده عقیقه کنید و از عقیقه به ماما بدهید.

قَالَ الْكَاطِمُ ع:

عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَقِطِينَ سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع
عَنْ خَتَانِ الصَّبِيِّ لِسَبْعَةِ أَيَّامٍ مِنَ السَّنَةِ هُوَ
أَوْ يُؤَخَّرُ؟ وَ أَيُّهُمَا أَفْضَلُ؟ قَالَ: لِسَبْعَةِ أَيَّامٍ
مِنَ السَّنَةِ وَ إِن أُخِّرَ فَلَا بَأْسَ.

امام کاظم ع در پاسخ علی بن یقین که پرسید: ختنه‌ی پسر بچه در روز هفتم تولد از سنت است یا می‌توان آن را به تأخیر انداخت؟ و کدام برتر است؟ فرمود: در روز هفتم از سنت است و اگر عقب بیافتد؛ اشکالی ندارد.

اهمیت شیر مادر

— قَالَ عَلِيُّ عليه السلام:

— مَا مِنْ لَبَنٍ يُرَضَعُ بِهِ الصَّبِيُّ أَعْظَمُ بَرَكَتَةً عَلَيْهِ مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ.

— هیچ شیری که کودک با آن تغذیه شود با برکت‌تر از شیر مادرش نیست.

۱۳ امر به یادگیری

— قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

— مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِطَلَبِ الْعِلْمِ.

— فرزندانان را به آموختن دانش امر کنید!

— قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

— إِنَّ خَيْرَ مَا وَرَّثَ الْآبَاءُ لِأَبْنَائِهِمُ الْأَدَبُ لَا
الْمَالُ؛ فَإِنَّ الْمَالَ يَذْهَبُ وَالْأَدَبُ يَبْقَى.

— بهترین چیزی که پدران برای پسرانشان به
ارث می‌گذارند، ادب است نه مال؛ چرا که مال
می‌رود و ادب می‌ماند.

۱۵ آموزش توحید

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— إِذَا أَفْصَحَ أَوْلَادُكُمْ فَعَلِّمُوهُمْ "لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ"،

... وَإِذَا اثَّغَرُوا فَمُرُوهُمْ بِالصَّلَاةِ.

— هرگاه کودکانتان زبان گشودند "لا إله إلا الله" را

به آنان بیاموزید؛ ... و هرگاه دندان شیری آنها

افتاد؛ آنان را به نماز امر کنید.

تربیت ولایی و قرآنی

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— **أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ: حُبِّ نَبِيِّكُمْ وَحُبِّ أَهْلِ بَيْتِهِ وَعَلَى قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ.**

— فرزندانان را بر سه ویژگی تربیت کنید: دوستی پیامبرتان و دوستی اهل بیت او و خواندن قرآن.

۱۷ امر به نماز

— قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ:

— عَلِّمُوا صِبْيَانَكُمْ الصَّلَاةَ وَخُذُوهُمْ بِهَا إِذَا
بَلَغُوا الْهُلْمَ.

— به کودکان خود نماز را یاد دهید و آن‌گاه که
بالغ شدند، آنان را به خواندن نماز امر کنید!

۱۸

امر به روزه

— قَالَ عَلِيُّ رضي الله عنه:

— يُؤْمَرُ الصَّبِيُّ بِالصَّلَاةِ إِذَا عَقَلَ وَبِالصَّوْمِ إِذَا أَطَاقَ.

— کودک وقتی اهل درک شد، به نماز و وقتی توان یافت، به روزه امر می شود.

روزه‌ی کودکان

وَقَدْ رُوِينَا عَنِ الصَّادِقِ:

أَنَّهُ كَانَ يَأْمُرُ الصَّبِيَّ بِالصَّوْمِ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ
بَعْضَ النَّهَارِ، فَإِذَا رَأَى الْجُوعَ وَالْعَطَشَ غَلَبَ
عَلَيْهِ، أَمَرَهُ فَأَفْطَرَ.

روایت شده که: امام صادق علیه السلام در ماه مبارک
رمضان کودک را به روزه گرفتن در مقداری از روز
امر می کرد و چون می دید گرسنگی و تشنگی بر
او چیره شده، از او می خواست تا افطار کند.

۲۰

آموختن قرآن

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— مَا مِنْ رَجُلٍ عَلَّمَ وَلَدَهُ الْقُرْآنَ إِلَّا تَوَجَّحَ أَبَوَاهُ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِتَاجِ الْمَلِكِ وَكُسِي حُلَّتَيْنِ لَمْ
يَرَ النَّاسُ مِثْلَهُمَا.

— هیچ کس نیست که به فرزندش قرآن بیاموزد،
مگر آن که روز قیامت بر سر پدر و مادرش
تاج پادشاهی گذاشته می شود و دو لباس بر
آنها پوشانده می شود که مردم، همانند آن را
ندیده اند.

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— حَقُّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُعَلِّمَهُ الْكِتَابَةَ وَ
السَّبَّاحَةَ وَالرَّمَايَةَ وَأَنْ لَا يَرْزُقَهُ إِلَّا طَيِّبًا
أَنْ يَزَوِّجَهُ إِذَا بَلَغَ.

— حَقُّ فرزند بر پدر آن است که خواندن و نوشتن،
شنا کردن و تیراندازی را به او یاد دهد و جز
غذای خوب (حلال) به او نخوراند و همین که
بالغ شد، به او همسر دهد. مال حلال برایش به
ارث بگذارد.

مدارا با کودک

قَالَ السَّجَّادُ عليه السلام:

حَقُّ الصَّغِيرِ رَحْمَتُهُ فِي تَعْلِيمِهِ وَ الْعَفْوُ عَنْهُ
وَ السُّتْرُ عَلَيْهِ وَ الرَّفْقُ بِهِ وَ الْمَعُونَةُ لَهُ.

حق کودک آن است که در آموزش دادن به او مهربانی کنی، از لغزش‌هایش چشم‌پوشی و اشتباهاتش را پنهان کنی، با او نرمش داشته باشی و (به هنگام ناتوانی‌های کودکانه) یاری‌اش رسانی.

قاطعیت در تربیت

عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: «قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا» كَيْفَ نَقَى أَهْلَنَا؟
قَالَ: تَأْمُرُونَهُمْ وَتَنْهَوْنَهُمْ.

— از ابوبصیر نقل شده است:— از امام صادق عليه السلام درباره‌ی این سخن خداوند عزوجل که می‌فرماید: «خودتان و خانواده‌تان را از آتش نگاه‌دارید!» پرسیدم: چگونه خانواده‌مان را نگاه‌داریم؟ فرمود:
آنان را امر و نهی (امر به معروف و نهی از منکر) کنید!

زیاده‌روی در محبت

قَالَ الْبَاقِرُ رضی الله عنه:

شَرُّ الْأَبَاءِ مَنْ دَعَاهُ الْبِرُّ إِلَى الْإِفْرَاطِ وَ شَرُّ
الْأَبْنَاءِ مَنْ دَعَاهُ التَّقْصِيرُ إِلَى الْعُقُوقِ.

بدترین پدران کسی است که در نیکی و خوبی
کردن زیاده‌روی کند و بدترین فرزندان کسی
است که در اثر کوتاهی، مورد عاق والدین قرار
گیرد.

زیاده روی در سرزنش

— قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

— إِيَّاكَ أَنْ تُكَرِّرَ الْعُتْبَ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ يُغْرِي
بِالذَّنْبِ وَ يَهْوِنُ الْعُتْبَ.

— بپرهیز از این که بی در پی سرزنش کنی؛ چرا
که این کار بر گناه جرأت می دهد و سرزنش را
بی اثر می سازد.

۲۶

تربیت با خشم!

— قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ:

— لَا أَدَبَ مَعَ غَضَبٍ.

— تربیت؛ با خشم [ممکن] نیست.

پرهیز از خشونت

قَالَ الْكَاطِمُ رضی اللہ عنہ:

لَا تَضْرِبُهُ وَاهْجُرْهُ وَلَا تُطَلُّ.

او(فرزند) را نزن! با او قهر کن؛ ولی طول نده!

۲۸

جدایی بستر کودکان

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— إِذَا بَلَغَ أَوْلَادُكُمْ سَبْعَ سِنِينَ فَفَرِّقُوا بَيْنَ فُرُشِهِمْ.

— هرگاه کودکانتان به هفت سالگی رسیدند، بسترهایشان را جدا کنید.

حیا از نوزاد

— قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ:

— نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُجَامَعَ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ
وَ الصَّبِيَّ فِي الْمَهْدِ يَنْظُرُ إِلَيْهِمَا.

— پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نهی کرد از این که مرد با همسرش
آمیزش کند و کودکی در گهواره به آنان بنگرد.

۳۰

سلام به کودک

— عن أنس: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

— كَانَ يَمُرُّ بِالصَّبِيَّانِ فَيَسَلُّمُ عَلَيْهِم.

— از انس نقل شده است: - پیامبر خدا ﷺ، هرگاه
به کودکان می‌رسید، به آنان سلام می‌کرد.

بوسیدنِ کودک

قَالَ الصَّادِقُ ع:

جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَا قَبَّلْتُ
صَبِيًّا قَطُّ، فَلَمَّا وَلَّى قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَذَا
رَجُلٌ عِنْدِي أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ.

مردی خدمت پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رسید و گفت: هرگز کودکی
را نبوسیده‌ام. وقتی بازگشت، پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:
این کسی است که در نظر من از اهل آتش است.

میزان دلسوزی

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

يَابْنَ مَسْعُودٍ! لَا تَحْمِلَنَّكَ الشَّقَقَةُ عَلَى أَهْلِكَ
وَوُلْدِكَ عَلَى الدُّخُولِ فِي الْمَعَاصِي وَالْحَرَامِ،
فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: «يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا
بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ».

ای ابن مسعود! دلسوزی نسبت به خانواده و
فرزندانت نباید تو را به نافرمانی از خدا و حرام
و ادار سازد؛ چرا که خداوند متعال می فرماید:
«قیامت روزی است که نه مال سود می دهد و
نه فرزندان؛ [و هیچ کس در امان نیست] مگر
کسی که با دلی سالم، نزد خدا آید».

رعایت عدالت میان فرزندان **۳۳**

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ
حَتَّى فِي الْقَبْلِ.

— خداوند متعال دوست دارد که میان فرزندان
به عدالت رفتار کنید؛ حتی در بوسیدن.

۳۴

وفا به وعده‌ها

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— إِذَا وَعَدَ أَحَدُكُمْ صَبِيَّهُ فَلْيُنْجِزْ.

— هرگاه یکی از شما به کودکش وعده داد؛ باید به آن عمل کند.

۳۵ شاد کردن کودکان

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ دَارًا يُقَالُ لَهَا: الْفَرَحُ، لَا يَدْخُلُهَا
إِلَّا مَنْ فَرَّحَ الصَّبِيَّانَ.

در بهشت خانه‌ای است که به آن خانه‌ی شادی
گفته می‌شود؛ وارد آن نمی‌گردد، جز کسی که
کودکان را شاد کرده باشد.

۳۶

مهربانی با کودکان

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُوقِّرْ كَبِيرَنَا وَ يَرَحِمَ صَغِيرَنَا.

کسی که به کودکان ما رحم نکند و بزرگسالان ما را احترام نگذارد؛ از ما نیست!

۳۷
مراحل تربیت

قَالَ الصَّادِقُ ع:

دَعِ ابْنَكَ يَلْعَبُ سَبْعَ سِنِينَ وَ يُؤَدِّبْ سَبْعَ
سِنِينَ وَ الزِّمَّهُ نَفْسَكَ سَبْعَ سِنِينَ فَإِنْ أَفْلَحَ
وَ إِلَّا فَإِنَّهُ مِمَّنْ لَا خَيْرَ فِيهِ.

به فرزندت تا هفت سالگی اجازه‌ی بازی بده
و در هفت سالِ دوم، او را تربیت کن و هفت
سال [سوم]، او را همراه و مشاور خود قرار
ده! اگر رستگار شد، چه خوب؛ در غیر این
صورت، امید خیری در او نخواهد بود.

فرزندان

۳۸

هم‌بازی شدن با کودک

— قَالَ عَلِيُّ ؓ:

— مَنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ صَبَا.

— هر کس فرزندی دارد؛ باید کودکی کند.

دعا برای فرزندان

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

دُعَاءُ الْوَالِدِ لِلْوَلَدِ كَالْمَاءِ لِلزَّرْعِ بِصَلَاةِهِ.

دعای پدر برای فرزند، همانند آبی است که،
برای زراعت مفید باشد.

۴۰

تربیت مطابق زمان

— قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام:

— لَا تَقْسِرُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى آدَابِكُمْ فَإِنَّهُمْ مَخْلُوقُونَ
لِزَمَانٍ غَيْرِ زَمَانِكُمْ.

— آداب و رسوم خودتان را بر فرزندان‌تان تحمیل نکنید؛ زیرا آنان برای زمانی غیر از زمان شما آفریده شده‌اند.

مجموعه گل

- مؤمن
 - صبر
 - گناه
 - صله‌ی رحم
 - توبه
 - راستگویی
 - سخاوت و انفاق
 - خوف و رجاء
 - ذکر
 - اخلاص
 - توکل
 - دروغ
 - فرزندان
 - نماز
 - حیا
 - ازدواج
 - ادب
 - انتظار فرج
 - غدیر
 - معاشرت
 - حُسن ظن
 - سوء ظن
 - لقمه
 - همنشین
 - جلوه‌ی جلال
 - جلوه‌ی جمال
 - راه و همراه
 - برکت
 - همسایه
 - بلا
 - سکوت و کلام
 - نماز شب
 - حب اهل بیت علیهم السلام
 - معیارها
 - نشاط و غم
 - حُسن خُلق
 - دو گوهر
 - تهذیب
 - ساده‌زیستی
 - کلام وحی
-